Regeringen, Klimat- och
näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Er beteckning: KN2026/01494

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Hallands län välkomnar att den lokala energiplaneringen utvecklas och är i grunden positiv till promemorians förslag. Det är positivt att energiplaneringen anpassas till de energipolitiska målen och att process, innehåll, offentliggörande, föreläggande och överklagande av kommunala energiplaner tydliggörs.

Länsstyrelsen anser dock att länsstyrelsernas roll och samspelet mellan lokal och regional energiplanering behöver förtydligas. Länsstyrelsen ser även behov av nationell vägledning och metodstöd. Detta gäller särskilt hanteringen och offentliggörandet av information som kan omfattas av sekretess eller säkerhetsskydd samt långsiktiga förutsättningar för kommunerna att genomföra de nya och utökade uppgifterna.

2.1 Förslag till lag om energiplanering

Länsstyrelsen är i grunden positiv till förslaget.

Länsstyrelsen föreslår att 12 § i lagen om energiplanering i kommuner och regioner kompletteras genom att ”länsstyrelsen” läggs till som en första strecksats före ”andra kommuner”.

Vidare föreslås att 13 § kompletteras med ett nytt andra stycke med följande lydelse:

Kommunen ska i god tid innan kommunfullmäktige beslutar om en energiplan enligt 4 § ge länsstyrelsen skälig tid att lämna synpunkter.

2.3 Förslag till förordning om energiplanering

Länsstyrelsen föreslår att 8 § i förordningen kompletteras med ett nytt andra stycke med följande lydelse:

Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövning.

Länsstyrelsen föreslår vidare att 18 § ändras till:

Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen om energiplanering i kommuner och regioner.

4.1 Nya regler om energiplanering i kommuner och regioner

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen delar bedömningen att det krävs en utvecklad lokal energiplanering som tar höjd för de nya energipolitiska målen. Länsstyrelsen välkomnar också att energieffektiviseringsdirektivets krav implementeras i det nya regelverket.

4.2 Kommuner ska planera och följa upp åtgärder som en del av energiplaneringen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen bedömer att förslaget stärker förutsättningarna för en mer långsiktig, strategisk och systeminriktad energiplanering som bättre kan möta samhällets ökade behov av elektrifiering, leveranssäkerhet, effektbalans, energiberedskap och robusthet.

Länsstyrelsen anser samtidigt att den regionala samordningen behöver förtydligas. Kommunernas energiplaner bör tydligare kopplas till den regionala energiplaneringen, eftersom frågor som elnätskapacitet, effektbalans, energiinfrastruktur och större etableringar ofta sträcker sig över kommungränserna och att frågorna även berör den regionala planeringen. Regeringen bör därför tydligare beskriva hur kommunal och regional energiplanering ska samspela samt länsstyrelsernas roll i detta arbete, vilket skulle kunna göras enligt följande förslag:

På regional nivå har länsstyrelserna i uppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen, bland annat genom regionala energi- och klimatstrategier och regionala handlingsplaner för elektrifiering. Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer. Samtidigt samlar den regionala energiplaneringen lokal och regional kunskap som kan utgöra underlag för den nationella energiplaneringen.

Länsstyrelsen konstaterar också att det föreslagna regelverket medför en risk att de kommunala energiplanerna kommer att innehålla såväl övergripande strategisk planering som mer detaljerade energieffektiviseringsåtgärder. Länsstyrelsen anser att energiplanerna i första hand bör fungera som strategiska dokument och förordar därför att redovisning och uppföljning av mer detaljerade energieffektiviseringsåtgärder ska kunna göras i andra mer lämpliga dokument.

Länsstyrelsen vill även uppmärksamma regeringen på att definitionen av trygg energiförsörjning i föreliggande promemoria och i propositionen om energipolitikens långsiktiga inriktning skiljer sig från den definition som används i promemorian *Mål för trygg energiförsörjning* (KN2026/01473). Länsstyrelsen menar att begreppsanvändningen bör vara enhetlig.

4.3 Kommunala energiplaner

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen bedömer att ett tydligare och mer enhetligt innehåll i energiplanerna stärker deras funktion som strategiskt underlag för kommunernas energiplanering. Det är positivt att energiplanernas roll tydliggörs och att kopplingen mellan såväl samhällsplanering som beredskapsplanering stärks. Länsstyrelsen ser även positivt på att energieffektivisering tydligare integreras i energiplaneringen.

Länsstyrelsen anser samtidigt att de utökade kraven behöver kompletteras med nationell vägledning och metodstöd för att säkerställa en enhetlig tillämpning och mer jämförbara energiplaner. Samverkan mellan kommuner, länsstyrelser, regioner och nätföretag bör ges en tydligare roll i arbetet med energiplanerna, särskilt vid analyser av framtida energi- och effektbehov. Även kopplingen mellan energiplaneringen och den fysiska planeringen bör

tydliggöras för att underlätta ett samordnat och långsiktigt genomförande.

Länsstyrelsen bedömer att vägledning behövs för framtagandet av värme- och kylaplaner, då detta innebär ett nytt planeringsområde för många kommuner. Det bör även tydliggöras hur kommuner med färre än 45 000 invånare ska beakta värme- och kylförsörjningen i sin energiplanering.

Länsstyrelsen bedömer vidare att klimatanpassning bör beaktas i energiplaneringen utifrån perspektivet trygg energiförsörjning. Vägledning och föreskrifter bör även tydliggöra vilka uppgifter om totalförsvarets energiförsörjning som ska ingå i den offentliga energiplanen och vilka uppgifter som kan behöva hanteras på annat sätt med hänsyn till sekretess och säkerhetsskydd.

4.4 En energiplan ska vara aktuell och offentliggöras

Länsstyrelsen är i grunden positiv till förslaget. Länsstyrelsen bedömer att kravet på aktualitetsprövning och offentliggörande bidrar till att energiplanerna hålls aktuella, stärker transparensen och förbättrar förutsättningarna för samverkan mellan kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer. Länsstyrelsen bör dock ges möjlighet att yttra sig i samband med aktualitetsprövning utifrån kunskap i samband med den regional energiplaneringen och nationella energimål, se förslag i avsnitt 2.3

Länsstyrelsen vill samtidigt påtala att energiplanerna kan innehålla uppgifter om bland annat kritiska beroenden, sårbarheter och förmågor inom energiförsörjningen. Sådana uppgifter kan omfattas av sekretess eller utgöra säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och är därmed inte lämpliga att offentliggöra. Länsstyrelsen bedömer därför att det behövs nationell vägledning om hur sekretess- och säkerhetsskyddsfrågor ska hanteras vid framtagande och offentliggörande av energiplaner. Det bör även övervägas om en säkerhetsskyddsanalys på nationell nivå kan utgöra stöd för kommunernas bedömningar och bidra till en enhetlig hantering.

Länsstyrelsen bedömer att kravet på att kommunerna ska ha en aktuell energiplan som uppfyller de nya kraven senast den 1 januari 2028 innebär en alltför kort genomförandetid. Framtagandet av en energiplan är en omfattande process som kräver analys, samverkan,

samråd och politisk förankring. De föreslagna kraven innebär dessutom nya eller utökade uppgifter för kommunerna, samtidigt som vägledning och metodstöd anpassade till de nya kraven ännu inte finns tillgängliga.

Länsstyrelsen anser därmed att ikraftträdandet av skyldigheten att redovisa en aktuell energiplan bör senareläggas alternativt att lämpliga övergångsbestämmelser införs. Särskild hänsyn bör tas till små kommuner och kommuner som nyligen har antagit eller är långt gångna i arbetet med en energiplan enligt nuvarande lagstiftning. Dessa kommuner bör ges möjlighet att komplettera befintliga planer utifrån de nya kraven i stället för att behöva genomföra en helt ny planprocess.

4.5 Planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig sektor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen bedömer att långsiktig planering av energieffektiviseringsåtgärder skapar goda förutsättningar för ett systematiskt och strategiskt arbete med energieffektivisering inom kommuner och regioner. Länsstyrelsen anser samtidigt att Energimyndigheten bör ta fram vägledning om hur åtgärderna ska redovisas och följas upp för att säkerställa en enhetlig tillämpning.

4.6 Deltagande från berörda och allmänheten i energiplaneringen och uppgiftsskyldighet

Länsstyrelsen är i grunden positiv till förslaget. Länsstyrelsen bedömer att en tydligare reglering av samverkan med berörda aktörer och allmänheten stärker förutsättningarna för en väl förankrad energiplanering och bidrar till bättre underlag för planering av framtida energi- och effektbehov. Mot bakgrund av att regeringen under senare år tydligt uttryckt vikten av, och genomfört stora satsningar inom, energiplanering anser Länsstyrelsen att det är olyckligt att länsstyrelsernas uppdrag kring energiplanering inte tydligt återspeglas i promemorian. Länsstyrelsernas kunskap och regionala överblick inom bland annat energi, totalförsvar, regional utveckling, miljöprövning, klimatanpassning och social hållbarhet utgör viktiga underlag i kommunernas energiplanering, vilket motiverar förslaget i avsnitt 2.1

Länsstyrelsen anser att det vore önskvärt att det tydliggörs att de regionala energi- och klimatstrategierna och de regionala handlingsplanerna för elektrifiering utgör viktiga underlag för den lokala energiplaneringen samt att de kommunala energiplanerna i sin tur utgör ett viktigt underlag för den regionala energiplaneringen. Förslagsvis bör de regionala energi- och klimatstrategierna uppdateras vart fjärde år och de regionala handlingsplanerna för elektrifiering vartannat år. Det vore också önskvärt att det tydliggörs att Länsstyrelsen har en utpekad ansvarsroll för regional samordning.

Länsstyrelsen bedömer vidare att nationell vägledning och metodstöd bör tas fram avseende vilka aktörer som bör involveras i energiplaneringen och hur dialog och samråd kan genomföras på ett ändamålsenligt och proportionerligt sätt. Detta skulle bidra till en mer enhetlig tillämpning i kommunerna.

4.7 Minskad energianvändning i offentlig sektor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen bedömer att en mer enhetlig uppföljning av energianvändningen i offentlig sektor förbättrar möjligheterna att följa upp nationella mål och genomförandet av energieffektiviseringsdirektivet.

Länsstyrelsen anser samtidigt att det bör säkerställas att rapporteringskraven utformas så att den administrativa belastningen hålls på en rimlig nivå. Energimyndigheten bör därför ges ett tydligt ansvar att ta fram vägledning och metodstöd för rapportering samt verka för att uppgiftsinsamlingen så långt som möjligt samordnas med befintliga system och rapporteringsprocesser. Vägledningen bör även tydliggöra vilka uppgifter som ska rapporteras, vilka offentliga organ som omfattas samt hur uppgifter som omfattas av sekretess ska hanteras.

4.8 Föreläggande och överklagande

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen bedömer att en tydlig tillsyns- och överklagandeordning bidrar till en enhetlig tillämpning av den nya lagstiftningen. Länsstyrelsen anser samtidigt att tillsynen bör präglas av proportionalitet och att vägledning och dialog bör vara förstahandsåtgärder innan föreläggande aktualiseras.

4.9 Kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen delar Energimyndighetens bedömning om att det bör vara obligatoriskt för kommuner att medverka i planeringen. Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är avgörande att alla kommuner deltar i planeringsarbetet för att få en heltäckande styrels-planering och därmed ett starkare totalförsvar. Om en kommun väljer att inte delta, och den lokala kännedomen således faller bort, finns en stor risk att viktiga samhällsfunktioner inte blir prioriterade.

Länsstyrelsen anser samtidigt att det är viktigt att de föreskrifter som tas fram samordnas med övrig reglering inom området för civil beredskap och kommunal energiplanering. Kommunerna behöver också ges tydlig vägledning om ansvarsfördelning, metodik och informationsutbyte för att säkerställa en enhetlig tillämpning och undvika dubbla processer.

Länsstyrelsen bedömer att länsstyrelsernas samordnande roll i Styrel-arbetet bör beaktas vid framtagandet av föreskrifter och vägledning, så att ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner och nätföretag blir tydlig.

5. Principen om energieffektivitet först

Länsstyrelsen är positiv till att principen om energieffektivitet först beaktas och tillstyrker förslagen i avsnitt 5.1–5.3.

7. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen avstyrker förslaget i den del som innebär att inga övergångsbestämmelser införs. Länsstyrelsen bedömer att hänsyn behöver tas till att kommunerna befinner sig i olika skeden i sin energiplanering. Flera kommuner har nyligen antagit eller arbetar med att ta fram eller aktualisera energiplaner utifrån nuvarande lagstiftning.

Länsstyrelsen anser därför att kommuner som nyligen har antagit en energiplan bör ges möjlighet att under en övergångsperiod komplettera den befintliga planen utifrån de nya kraven, i stället för att behöva genomföra en helt ny planprocess. Detta minskar risken

för dubbelarbete och ger kommunerna bättre förutsättningar att tillvarata redan genomfört arbete och avsatta resurser.

8.6 Konsekvenser för kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter

Länsstyrelsen delar i huvudsak promemorians bedömning av konsekvenserna för kommuner och regioner. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att de nya kraven kan innebära ett betydande resurs- och kompetensbehov för kommunerna, särskilt under införandefasen. Kraven på utökad energiplanering och årlig rapportering av energianvändning innebär nya eller utökade arbetsuppgifter. För berörda kommuner tillkommer även framtagandet av värme- och kylplaner.

Länsstyrelsen bedömer att konsekvenserna kan bli särskilt påtagliga för kommuner med begränsade personella resurser eller där strategisk energiplaneringskompetens saknas. Kommunerna kan behöva stärka kompetensen och resurserna i den egna organisationen eller upphandla externt konsultstöd för att kunna uppfylla de nya kraven.

Länsstyrelsen vill även uppmärksamma att det redan idag finns svårigheter att få tillgång till relevanta och tillräckligt detaljerade uppgifter om tillförsel och användning av energi på kommunal och regional nivå. Viss energistatistik omfattas av sekretess, vilket kan försvåra möjligheten att ta fram de underlag som behövs för energiplanering och uppföljning. De utökade kraven bör därför åtföljas av åtgärder som säkerställer tillgången till ändamålsenliga och tillförlitliga underlag samt vägledning för hur uppgifter som omfattas av sekretess ska hanteras.

Länsstyrelsen anser vidare att det behöver tydliggöras vad den kommunala finansieringsprincipen innebär i detta sammanhang och hur kommunerna ska kompenseras för de tillkommande uppgifterna. Finansieringen behöver beakta såväl behovet av kompetens och resurser under införandet som de återkommande kostnader som de nya skyldigheterna medför.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Anders Thornberg med energi- och klimathandläggare Sofie Önnemar som

föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Lovisa Ljungberg, funktionschef Patrik Ekheimer, beredskapshandläggare Frida Sundh och verksjurist Sofie Sandberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.